

Sygn. akt V CZ 8/13

## **POSTANOWIENIE**

Dnia 28 maja 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący)

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa K. Spółki z o.o.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej "Ż."

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 28 maja 2013 r.,

zażalenia strony pozwanej na wyrok Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 31 października 2012 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok.**

## Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w W/ w wyroku z dnia 18 czerwca oddalił powództwo K/ spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. w sprawie przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej Ż. z siedzibą w W., o zapłatę. Powód dochodził zapłaty za wykonane roboty budowlane. Pozwana zarzuciła, że odstąpiła od umowy, uiściła wynagrodzenie za wykonaną część robót, a ponadto przedstawiła do potrącenia własną wierzytelność z tytułu kary umownej. Sąd Okręgowy uznał, że pozwana skutecznie odstąpiła od umowy, zaś nie miał możliwości ustalenia wartości robót zrealizowanych przez powoda, albowiem ustalenia takie wymagały wiadomości specjalnych. Poza tym podkreślił, że uwzględnieniu podlegał zgłoszony przez pozwaną zarzut potrącenia wierzytelności z tytułu kar umownych.

Na skutek apelacji powoda Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 31 października 2012 r. uchylił powyższy wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Przyjął, że wprawdzie strona pozwana skutecznie odstąpiła od umowy, jednak Sąd Okręgowy błędnie orzekł odnośnie wzajemnych rozliczeń stron z tytułu robót wykonanych przez powoda. Ta zaś kwestia była kluczowa dla istoty rozstrzygnięcia, wymagała wiedzy specjalistycznej, a zatem posłużenia się opinią biegłego. Nie było wystarczające odwołanie się do przedłożonej przez strony dokumentacji. Dla jej oceny zachodziła konieczność dopuszczenia z urzędu dowodu z opinii biegłego. Zaniechanie Sądu Okręgowego w tym zakresie uprawnia wniosek, że nie doszło do rozpoznania istoty sprawy. Sąd Apelacyjny uznał również, że nie jest skuteczny zarzut potrącenia podniesiony przez pozwaną.

Orzeczenie to zaskarżył pozwany zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c., art. 232 k.p.c. oraz art. 479<sup>12</sup> § 1 k.p.c. Pozwany wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c. - w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381), która weszła w życie

z dniem 3 maja 2012 r. - zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu projektu nowelizacji wskazano, że instytucja uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji wraz z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania jest nadużywana, zaś obecny model postępowania cywilnego zakłada, że druga instancja stanowi instancję merytoryczną, w ramach której rozpoznanie sprawy powinno nastąpić *ex novo* i zakończyć się wydaniem merytorycznego rozstrzygnięcia kończącego spór pomiędzy stronami.

W myśl art. 386 § 4 k.p.c., poza wypadkami określonymi w § 2 i 3, sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Treść tych przepisów wskazuje, że możliwość uchylenia wyroku przez sąd drugiej instancji została ograniczona wyłącznie do sytuacji wyczerpująco w nich wymienionych. Oznacza to, że nie ma podstawy do dokonywania wykładni rozszerzającej przesłanki „nierozpoznania istoty sprawy” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2012 r., II CZ 141/12, niepubl.). Powyższy wniosek wynika również z właściwości postępowania apelacyjnego, które obejmuje merytoryczne rozpoznanie sprawy. Sąd odwoławczy, kontynuując postępowanie przed sądem pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę na nowo w sposób w zasadzie nieograniczony.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny uzasadnił uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania tym, że Sąd Okręgowy nie przeprowadził z urzędu dowodu, w jego ocenie, kluczowego dla rozstrzygnięcia powództwa. Takie stanowisko nie jest trafne w świetle art. 386 § 4 k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1936 r.,

C 1839/36, Zb. Orz. 1936 poz. 315; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999 nr 1, poz. 22; z dnia 15 lipca 1998 r. II CKN 838/97, LEX nr 50750; z dnia 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, LEX nr 519260; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36; z dnia 21 października 2005 r., III CK 161/05, LEX nr 178635.; z dnia 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 2). Niewyjaśnienie okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy nie jest równoznaczne z nierozpoznaniem jej istoty (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1999 r. II UKN 589/98, OSNP 2000, nr 12, poz. 483).

Sąd I instancji przeprowadził szczegółowe postępowanie dowodowe, odniósł się do szeregu kwestii prawnych podnoszonych przez strony w toku postępowania, co w podstawowym zakresie zostało zaakceptowane przez Sąd Apelacyjny. Zaniechał jedynie, według tego Sądu, przeprowadzenia z urzędu dowodu z opinii biegłego z zakresu budownictwa. Jednak z uwagi na podniesione wyżej właściwości postępowania apelacyjnego, ten dowód może przeprowadzić Sąd II instancji. Braki ustaleń faktycznych wynikłe z zaniechania przeprowadzenia tego dowodu nie są tak rozległe i na tyle determinujące treść rozstrzygnięcia, aby można było uznać, że przeprowadzenie przez Sąd II instancji uzupełniającego postępowania dowodowego w tym zakresie będzie równoznaczne z rozpoznaniem sprawy w jednej tylko instancji.

Uznając zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. za uzasadniony Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>15</sup> § 1 w związku z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok, a orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawił, zgodnie z 108 § 2 w zw. z art. 398<sup>21</sup> i art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c., Sądowi Apelacyjnemu.